

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 1. Utbildningsvetenskaplig kärna

Lärosäte: Linnéuniversitetet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnena: **matematik, samhällskunskap, svenska, idrott och hälsa, bild och musik.**

Beskrivning

Redogör för utbildningens organisation och upplägg på en övergripande nivå och motivera i relation till examensordningen. Beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan, den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Ange när lärosätet erhöll examenstillstånd för respektive undervisningsämne och inriktning.

Förutsättningar och organisation

Linnéuniversitetets ämneslärarutbildning bedrivs vid två orter (campus): Kalmar och Växjö. Vid båda orterna finns en lång tradition av lärarutbildning. Sedan 1843 har först lärarseminarier, därefter lärarhögskolor och efter 1977, högskolorna organiserat utbildningen av lärare, tidigare företrädesvis lärare för låg- och mellanstadiet samt förskollärare. Linnéuniversitetet (Lnu) bildades genom en fusion mellan Högskolan i Kalmar och Växjö universitet 2010 som innebär att lärosätet täcker in fler ämnesområden och därtill förstärkta kompetenser genom att större miljöer har bildats. En bärande tanke för lärosätet är att studenter ska kunna genomföra sin utbildning vid ett campus, utan att resa mellan orterna. Däremot används den samlade kompetensen och kapaciteten bland lärare och forskare vid hela universitetet genom att utbildningarna bemannas med hela lärosätets kompetens. Personalen tillhör samma institution oberoende av vilket campus de huvudsakligen arbetar vid. Det finns alltså inga organisatoriska gränser för lärarnas samarbete inom respektive ämne.

Lnu är organiserat i fem fakulteter och nämnden för lärarutbildning (NLU). NLU är en beställarnämnd som under universitetsstyrelse och rektor ansvarar för att besluta om utbud, fördela grundutbildningsuppdrag till utförande fakulteter, följa upp utbildningskvaliteten och fördela forskningsmedel efter behov till de forskningsmiljöer som utgör utbildningens vetenskapliga bas. NLU leds av dekan för nämnden och består av dekan eller annan person i ledningen från de fyra fakulteter som är involverade i lärarutbildningen (fakulteterna för samhällsvetenskap (FSV), för konst och humaniora (FKH), för teknik (FTK) och för hälso- och livsvetenskap (FHL)). Nämnden består därutöver av två externa ledamöter och tre studentrepresentanter. Som stöd till nämnd och nämndsledning ansvarar Kansliet för lärarutbildning för beredning av nämndsärenden och beslut, budget, utredningar, kvalitetssamordning, utbildningssamordning och programgemensam administration, VFU-organisation samt studievägledning.

Lnu har examenstillstånd för förskolläro-, grundläro-, ämnesläro-, yrkesläro-, specialläro- och specialpedagogexamen. Totalt omfattar lärarutbildningen årligen 888 nybörjarplatser. För varje lärarexamen finns ett av NLU tillsatt fakultetsövergripande programråd som har i uppdrag att bevaka utbildningens helhet och progression genom att stödja kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. För ämneslärarutbildningen (LAAGY och KPU) finns programrådet för ämneslärarexamen. Detta programråd är brett sammansatt och består av programrådsledare (lärare), lärarrepresentanter från samtliga fakulteter, en extern representant i form av en verksam ämneslärare samt två studentrepresentanter. Därutöver har programrådet fyra ständigt

adjungerade ledamöter: en programkoordinator för KPU och en för LAAGY, en projektledare för försöksverksamhet med verksamhetsintegrering vid campus Kalmar samt en utbildningssamordnare från Kansliet för lärarutbildning. Programkoordinatorernas huvudsakliga uppgift är att främja helhet och progression genom att skapa och upprätthålla kontaktytor och informationsutbyte mellan involverade parter – såväl personal som studenter – inom sina respektive program.

Utbildningens utformning

Ämneslärarprogrammet omfattar årligen 215 platser som campusutbildning på heltid vid båda campus (73 platser i Kalmar och 142 i Växjö ht 18). Vid Lnu finns 15 ingångsämnen på ämneslärarprogrammet. Flera av dem ges vid båda campus medan andra ges antingen i Kalmar eller i Växjö. På campus Kalmar erbjuds totalt tio ämnen och en ämnesfördjupning och på campus Växjö erbjuds tolv ämnen och två ämnesfördjupningar. Av de sex undervisningsämnen som utvärderas ges svenska samt idrott och hälsa vid båda campus. Bild ges sedan år 2018 endast på campus Kalmar medan musik, matematik och samhällskunskap endast ges på campus Växjö.

Figur 1. Ämnesingångar och ämne 2 i ämneslärarprogrammet vid campus Kalmar och campus Växjö

Ämnesingångar Campus Kalmar	Ämne 2 Campus Kalmar	Ämnesingångar Campus Växjö	Ämne 2 Campus Växjö
Bild Biologi Biologi/Kemi Biologi/Naturkunskap Engelska Historia Idrott och hälsa Psykologi Svenska	Bild Bild fördjupning, designpedagogik Biologi Engelska Geografi Historia Idrott och hälsa Svenska	Engelska Franska Fysik/ Matematik Historia Idrott och hälsa Matematik Musik Religionskunskap Samhällskunskap Spanska Svenska Svenska som andraspråk Tyska	Bild fördjupning, konst- och bildvetenskap Engelska Franska Geografi Historia Idrott och hälsa Matematik Musik fördjupning Religionskunskap Samhällskunskap Spanska Svenska Svenska som andraspråk Tyska

I figur 1 visas utbudet av ingångsämnen samt ämne 2 på respektive campus. Studenterna väljer enbart ingångsämne när de söker in på programmet, såvida de inte väljer någon av de fasta kombinationer som framgår av figur 1. Preliminärt val av ämne 2 görs under termin två.

Sedan hösten 2017 genomförs en försöksverksamhet med verksamhetsintegrering (VI) av ämneslärarutbildningen vid campus Kalmar. Studenterna tillbringar i snitt tio dagar (s k VI-dagar) per termin ute i skolverksamheten under ämneskurserna (utöver VFU), vilket gör att teoretiska studier och praktik fortlöpande knyts samman. Sedan 2015 är VI infört som en profil i grundlärarprogrammets samtliga inriktningar vid campus Kalmar. Eftersom den har varit uppskattad av alla inblandade pågår ett arbete med att genomföra modellen i alla lärarutbildningsprogram, vid båda campus.

Utbildningsplanen för ämneslärarprogrammet är utformad efter de allmänna målen i Högskolelagen samt examensmålen i högskoleförordningen. Utifrån en revidering som genomfördes inför höstterminen 2013 ser strukturplanen (modellen över hur kurserna är organiserade) ut enligt figur 2. Före revideringen låg ämneskurser och UVK-kurser blandade från och med termin två, vilket ämnesinstitutionerna upplevde svårt att organisera. Några ämnen undervisar ämne och ämnesdidaktik integrerat exklusivt för ämneslärarstudenter medan andra tillämpar samläsning mellan lärarstudenter och andra studentkategorier. I ämnen som samläses förekommer att ämnesdidaktiken ges i separata kurser och/eller att en didaktisk

strimma löper parallellt med ämnesstudierna. I självvärderingens del 2 beskrivs hur undervisningen i ämne och ämnesdidaktik organiseras i de ämnen som utvärderas.

Figur 2. Strukturplan för Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan, 300/330 hp, LAAGY

Ämneslärarprogrammet inriktning gymnasieskolan – kull 17							
HT	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5 **		År 6
7.5	Ämne 1 1-30	Ämne 1 61-90	Ämne 2 1-30	Ämne 2 61-90 Inkl. självständigt arbete, 15 hp (G)	Ämne 1/Ämne 2 91-120 Inkl. självständigt arbete, 15 hp (A)		Ämne 1/ Ämne 2 91-120 (endast vid examen om 330 hp)
7.5							
7.5							
7.5							
VT							
7.5	Ämne 1 31-60	VFU I – ämne 1 *	Ämne 2 31-60	VFU II – ämne 2 *	UVK 7, Utvärdering och utvecklings- arbete	UVK 8, Bedömning och betygsättning	
7.5		UVK 1, Skolväsendets historia, värdegrund och samhällsliga villkor		UVK 4, Vetenskapsteori och forskningsmetodik	VFU III		
7.5		UVK 2, Utveckling och lärande		UVK 5, Sociala relationer, konflikthanteringa och ledarskap			
7.5		UVK 3, Läroplansteori och didaktik		UVK 6, Specialpedagogik	Utvärdering och utvecklings- arbete	Bedömning och betygsättning	

*beroende på ämne placeras kursen inom ramen för ämnesstudierna 31 hp-97.5 hp,

** beroende på huvudämne kan terminerna under år 5 studeras i omvänd ordning

Programmet inleds med ämnesstudier under tre terminer. Ämnesstudierna innehåller ämnesdidaktik i enlighet med ett nämndsbeslut som fastslår minimikrav på mål och innehåll inom ämnesblocket omfattande 1–90 eller 1–120 hp sammantaget. Det ämnesdidaktiska minimiinnehållet beskrivs utförligt i självvärderingens avsnitt om uppföljning, åtgärder och återkoppling men kortfattat är innebörden att ämnesdidaktiken ska utgöra en väsentlig del av ämnesstudierna, utan att det fastställs ett specifikt antal hp. Det första året kan också innehålla fältstudier eller, vid campus Kalmar, VI-dagar. Någonstans under termin två, tre, eller som första kurs under termin fyra ligger VFU I, för vilken ämne 1 har kurs- och examinationsansvar. Om VFU:n ligger tidigare än termin fyra innebär detta att ämnesstudierna förskjuts fem veckor in på vårterminen. Under resterande del av termin fyra ligger det första UVK-blocket som består av tre kurser:

UVK 1, Skolväsendets historia, värdegrund och samhällsliga villkor för ämneslärare, 7,5 hp, G-nivå

UVK 2, Utveckling och lärande för ämneslärare, 7,5 hp, G-nivå

UVK 3, Läroplansteori och didaktik för ämneslärare, 7,5 hp, G-nivå

I termin fem påbörjas ämne 2 och detta läses enligt samma modell som ämne 1: tre terminer ämne inklusive ämnesdidaktik samt VFU II någonstans under termin två, tre eller de första fem veckorna på termin fyra. Studenter som läser ämne 1 samläser med studenter som läser ämne 2. I ämneskurserna och

ämneshandledningen är det inledningsvis ingen skillnad på kursmålen men i VFU-kurserna finns en tydlig progression framskriven mellan VFU I och VFU II. I den sista kursen i ämne 2 ligger programmets första självständiga arbete, 15 hp, på grundnivå. I termin åtta ligger det andra UVK-blocket med tre kurser:

UVK 4, Vetenskapsteori och forskningsmetodik för ämneslärare, 7,5 hp, G-nivå

UVK 5, Sociala relationer, konflikthantering och ledarskap för ämneslärare, 7,5 hp, A-nivå

UVK 6, Specialpedagogik för ämneslärare, 7,5 hp, A-nivå

Termin nio och tio kan byta plats beroende på vilket ämne studenterna läser. En av dessa terminer innehåller 91–120 hp i ämne 1, inklusive ett självständigt arbete omfattande 15 hp, på avancerad nivå. Den andra terminen rymmer två integrerade UVK-kurser:

UVK 7, Utvärdering och utvecklingsarbete för ämneslärare, 7,5 hp, A-nivå

UVK 8, Bedömning och betygsättning för ämneslärare, 7,5 hp, A-nivå

Dessutom ligger under samma termin VFU III omfattande 15 hp. Kursansvaret för denna VFU ligger hos Institutionen för didaktik och lärandets praktik, som också ansvarar för omkringsliggande UVK-kurser.

Studenter som läser en ämneskombination med två av ämnena svenska, musik eller samhällskunskap läser en elfte termin.

VFU-organisationen hanteras på Kansliet för lärarutbildning där VFU-koordinatorer sköter studenternas placering på skolor inom Lnu:s partnerområden. Det finns centralt fastställda riktlinjer för VFU, som en VFU-handbok och rutiner vid avvikelser, som till exempel underkännande. Därutöver har varje lärarutbildningsprogram stödmaterial anpassade till programmets förutsättningar. I ämneslärarprogrammet finns en VFU-guide med vägledning för planering, genomförande och bedömning av VFU. Studenterna garanteras byte mellan placering i 7–9 och gymnasiet under utbildningen för att svara upp mot båda de behörigheter som programmet ger. Vid utlands-VFU finns en särskild rutin för att säkerställa rättssäker examination. VFU-besök genomförs annars i alla VFU-kurser på Lnu:s campusprogram. Vid besöket gör den besökande läraren en lektionsobservation samt genomför ett trepartssamtal tillsammans med studenten och VFU-handledaren. Samarbetet med VFU-handledare beskrivs utförligt i självvärderingens avsnitt om arbetsliv och samverkan. Kurs- och examinationsansvaret för VFU-kurserna är fördelat så att ämnesinstitutionen för ämne 1 ansvarar för VFU I, ämnesinstitutionen för ämne 2 ansvarar för VFU II och Institutionen för didaktik och lärandets praktik ansvarar för VFU III.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Beskrivning

Bifogad tabell visar vilka lärare som har utfört uppdrag under den aktuella tidsperioden 2017/2018 i ämneslärarprogrammets UVK-kurser. Av tabellen framgår att det är 157 lärare som i varierande grad arbetar i de ämneslärarutbildningar som ingår i utvärderingen, 45 av dessa undervisar inom UVK-kurserna. Av de 14 lärare som undervisar minst 10 % av heltid i UVK-kurserna är nio utbildade ämneslärare, tre har annan lärarutbildning (yrkeslärare, lågstadielärare) och en utbildad idrottspedagog. Hälften av de 14 har

doktorsexamen. Av samtliga 45 lärare är 32 disputerade och av dem är tio docenter och tre professorer. Nio anställda av de 45 har tidsbegränsad anställning, två är lektorer, två doktorander och fem adjunkter. Fyra av lärarna med tidsbegränsad anställning är utbildade ämneslärare. Tre femtedelar av undervisningstiden i UVK-kurserna i programmet bedrivs av utbildade ämneslärare och lika stor del av undervisningstiden bedrivs av disputerad personal.

Det är sammanlagt 27 lärare som är verksamma inom VFU-kurser och av dessa är åtta verksamma i VFU III, som Institutionen för didaktik och lärares praktik har kurs- och examinationsansvar för. Av dessa åtta lärare är tre lektorer och övriga fem är adjunkter. Hälften har en tidsbegränsad anställning och samtliga är utbildade lärare för gymnasieskolan.

Kompetensförsörjning, uppföljning och utveckling

Varje fakultet har en systematik för att löpande hantera kompetensförsörjningen, följa upp kompetensförsörjningsplanerna och bibehålla stabilitet och tillgänglighet i den samlade lärarresursen. NLU samarbetar och stödjer finansiellt fakulteternas kompetensutvecklingsbehov på lång och kort sikt. Det är ett arbete som handlar om att rekrytera ny personal med rätt kompetens samt att utveckla kompetensen hos befintlig personal. Exempel på detta är doktorandtjänster eller extra forskningstid vid nyrekrytering.

Kursansvariga institutioner genomför systematiska uppföljningar av lärares kompetens, kompetensutvecklingsbehov och rekryteringsbehov i relation till utbildningens omfattning, undervisning och examination. I årliga redogörelser analyserar institutionerna kompetens- och personalbehov de kommande åren. De underlag som används är främst medarbetarsamtal med prefekt som genomförs minst en gång per år, sammanställningar av forskningsproduktion och forskningsverksamhet, kurs- och programvärderingar och dialoger med kursansvariga och programråd. Ansvar för kompetensutveckling ligger på kursgivande institutioner. Institutionerna följer arbetstidsavtalet som innebär att adjunkter har minst 10 % av sin tjänstgöring avsatt för kompetensutveckling och för lektorer är motsvarande andel för forskning 20-25 %. Inom fakulteten för samhällsvetenskap där majoriteten av utbildningen i UVK sker har adjunkter 15 % kompetensutveckling. Inriktning på kompetensutveckling/ forskning beslutas i samråd med prefekt och ska vara av relevans för lärarprogrammets kurser samt bidra till vetenskaplig meritering. Lärare som är verksamma i utbildningens kurser har genomgått behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning, en utbildning som erbjuds i samband med nyanställning. Många lärare har också genomgått "Den gula tråden", som är en fakultetsövergripande kompetensutvecklingsinsats för alla lärare och handlar om kursplanekonstruktion, undervisningsplanering, bedömning för lärande och examination. Olika sätt att utveckla den kollegiala kompetensen förekommer som till exempel gemensamma internat och heldagsträffar där lärarpersonal från institutionerna träffas i programarbetslag och diskuterar kursutveckling, examinationer, litteratur och utveckling av undervisning eller temaseminarier inom forskningsmiljöer.

Fakulteten för samhällsvetenskap (FSV), vilken är den fakultet som har ansvaret för de flesta UVK-kurserna samt den sista VFU-kursen i ämneslärarutbildningen, har i samarbete med NLU under fyra år tillbaka satsat på strategisk rekrytering av lektorer och biträdande lektorer (50 % forskningstid i tjänst) samt antagning av doktorander. I FSV:s verksamhetsplan för 2018-2020 är målsättningen att samtliga institutioner som erbjuder lärarutbildning ska nå upp till en andel disputerade lärare på minst 65 procent år 2020. I samarbete med NLU har fakulteten under 2018 antagit 13 doktorander med inriktning mot pedagogik, inklusive specialpedagogik. Tre lektorer har anställts under året. Två lektorat är just nu utannonserade och kommer att besättas med personal som ska arbeta inom UVK-området. Vidare medverkar FSV till att utveckla rutiner för att integrera adjungerade adjunkter i kursarbetslagen inom utbildningen för att upprätthålla aktuell professionskunskap. Vid Lnu ges en generell VFU-handledarkurs, Att handleda och bedöma lärarstudenter i VFU, 7,5 hp, varje termin på båda campus för att tillgodose handledarkompetens hos programmets VFU-handledare.

Värdering och analys

Antalet lärare och deras kompetens bedöms stå i proportion till utbildningens volym och genomförande. Antalet påverkas av att utbildningen bedrivs på två orter där lärare med relevant kompetens från respektive campus nyttjas. För att säkerställa likvärdigheten mellan Kalmar och Växjö organiseras utbildningen med campusövergripande kursarbetslag och samma examinator på båda orterna. I programmets VFU-kurser deltar också lärare från skolor i regionen, vilka inte syns i tabellen. Dessa är behöriga ämneslärare men en relativt stor andel saknar handledarutbildning. Nationellt sett är det mycket svårt att få ämneslärare att delta

i denna typ av utbildning, så också vid Lnu. Av detta skäl har det nyligen skapats en specifik kurs för ämneslärare med starkt fokus på ämnesdidaktiskt innehåll, vilket vi förväntar oss kommer att öka deltagandet och därmed kompetensen hos handledarna. När det gäller universitetslärares professionsrelaterade kompetens upprätthålls och utvecklas denna av VFU-besöken. Deras direkta syfte är att kvalificera bedömningen av studentens yrkeskunskande, men de ger också rika tillfällen för lärare att observera och samtala om aktuell verksamhet samt utveckla samverkan med personal i skolan.

Institutionen för didaktik och lärares praktik samt Institutionen för pedagogik och lärande, arbetar som beskrivits kontinuerligt med att rekrytera personal med relevant kompetens. Det kan dock konstateras att forskarutbildning med inriktning mot skola och utbildning nationellt sett inte verkar motsvara lärosätenas behov av disputerade lärare. Denna situation leder dels till att det finns svårigheter att rekrytera lärare med viss kompetens, dels till ett stort behov av att bygga upp en omfattande forskarutbildning för att därigenom bidra till kompetensförsörjningen lokalt och nationellt. Institutionerna, som båda är inne i en period av pensionsavgångar, rekryterar i första hand tillsvidareanställd personal men rekryteringar av tidsbegränsat anställd personal förekommer också. I den senare kategorin ingår så kallade adjungerade adjunkter som främst bidrar med aktuell yrkeserfarenhet från fältet. I rekrytering av kommunalt anställd personal är löneläget vid universiteten, jämfört med i kommunerna, en utmaning. Detsamma gäller för rekrytering av doktorander med lärarexamen. Gemensamt för NLU och samtliga fakulteter är att kompetensförsörjningen av lärare till lärarutbildningen har varit högt prioriterad under ett flertal år.

Att kompetensen matchar innehållet i kurserna säkras till stor del av att NLU har en beställarfunktion. Vilka lärare som deltar i utbildningen är beroende av NLU:s fördelning av anslag och ansvar, vilket innebär att vid utveckling och fastställande av nya kurser samt vid omprövning av tidigare beslut ska miljöer redovisa adekvat kompetens. Bedömningsgrunder för sådana inventeringar handlar om huruvida miljöer kan visa på en för kursinnehållet relevant forskningsbas med vetenskaplig förankring i såväl nationell som internationell forskning och tydlig koppling till professionen samt en professionsbas där lärarna har aktuell, beprövad och dokumenterad erfarenhet från fältet samt god förankring och kompetens inom utbildningsvetenskaplig forskning. Miljön ska vidare vara en integrerad utbildnings- och forskningsmiljö som samverkar med det omgivande samhället. Utifrån en sådan inventering av kunskapsmiljöer bereder och fattar NLU beslut om ansvarig och eventuell medverkande fakultet för utbildningsuppdraget. I vissa fall involveras lärare från en miljö/institution, i andra fall från flera och ibland anlitas medarbetare med särskilda kompetenser.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Beskrivning

NLU främjar den vetenskapliga basen för lärarutbildningen bland annat genom att årligen fördela forskningsanslag motsvarande ca 20 mkr till lärare och forskningsmiljöer som på ett tydligt och aktivt sätt

bedriver forskning med relevans för det utbildningsvetenskapliga och ämnesdidaktiska undervisningsinnehållet. De miljöer som NLU fördelar forskningsanslag till utgör lärarutbildningens vetenskapliga bas. Miljöerna är på tydligt vis kopplade till lärarprogrammets olika undervisningsområden och deras motprestation är att miljöerna åtar sig ansvar för den vetenskapliga kvaliteten inom de kurser och/eller innehållsområden som utgör forskningsmiljöns kompetensområde. Miljöer som är relevanta för UVK-området i ämneslärarprogrammet och som NLU fördelar medel till är:

- * Centrum för ämnesdidaktisk forskning inom konst och humaniora vid Linnéuniversitetet (CÄHL)
- * Centrum för kultursociologi (CCS)
- * Läroplansteori och didaktik (SITE)
- * Kollegiet för lärares arbete (KOLA)
- * Centrum för specialpedagogisk forskning (CSF)

Varje miljö får årligen också ett driftsstöd som ska användas till utbildningsvetenskaplig seminarieverksamhet med inriktning främst mot de kurser/innehållsområden som forskningsmiljön ansvarar för och som ska vara tillgänglig för samtliga lärarutbildare vid båda campus. Miljöerna ska också bidra till vetenskaplig kvalitetssäkring av de kurser och innehållsområden som miljön ansvarar för. Via strategisk rekrytering och kompetensutveckling av befintlig personal kan NLU även säkerställa och långsiktigt utveckla lärarutbildningsprogrammets forskningsbas. Genom tydligt ställda krav på forskargruppernas forskningsaktiviteter, deras medverkan i lärarutbildningsprogrammets undervisning samt engagemang i samverkansuppdrag arbetar nämnden aktivt för att synliggöra och stärka kunskapsrotationen mellan forskning, utbildning och samverkan.

Forskningsmiljön CÄHL medverkar i det ämnesdidaktiska forum som med stöd av NLU samlar lärarutbildare från alla ämnen för erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling och kursutveckling. Det ämnesdidaktiska forumet beskrivs vidare i självvärderingens avsnitt om uppföljning, åtgärder och återkoppling samt i självvärderingens del 2 i respektive ämne.

Forskningsmiljön CCS kombinerar humanistiska och samhällsvetenskapliga metoder och har frågor om social rättvisa och inkludering, inte minst i förhållande till migration, mångfald och genusrelationer som centralt fokus.

Forskningsmiljön SITE arbetar med hur aktuell forskning, teoribildning och centrala begrepp inom miljön ska integreras i kursplaner och examinationsuppgifter med tillhörande bedömningskriterier i UVK-kurserna under forskningsseminarier minst två gånger om året.

Vad gäller VFU bedriver forskningsmiljön KOLA forskning om läraryrket och dess villkor. Forskningsresultaten ligger till grund för såväl utformning av kursplaner, examinationsuppgifter och bedömningskriterier i VFU som innehållet i VFU-handledarutbildningen för ämneslärare.

Ett par exempel på aktiviteter som kopplar samman studenterna med forskningsmiljöerna är i UVK-kurserna Läroplansteori och didaktik och Utvärdering och utvecklingsarbete. I Läroplansteori och didaktik integreras arbetet med principiella och grundläggande läroplansteoretiska och didaktiska frågor med resultat hämtade från avslutade och pågående forskningsprojekt där SITE-gruppens medlemmar varit delaktiga. Detta sker på olika sätt i olika former av aktiviteter. I föreläsningar och seminarium där grundläggande läroplansteoretiska och didaktiska frågor, teorier och begrepp behandlas fungerar forskningsresultaten många gånger som belysande och klargörande exempel. I workshops och examinationsuppgifter hämtas frågeställningarna ofta i nära anslutning till dessa forskningsprojekt. Ett antal av forskningsmiljön SITE:s medlemmar är aktiva i olika samverkansuppdrag och följeforskningsprojekt som handlar om skolors utvecklingsarbete, skolors systematiska kvalitetsarbete samt rektorers pedagogiska ledarskap. Dessa forskares erfarenheter och kunskaper används i kursen Utvärdering och utvecklingsarbete främst i form av att leda föreläsningar och seminarier där principiella frågor, teorier samt begrepp kopplade till detta ämnesområde integreras, relateras och exemplifieras till de erfarenheter och resultat som utvecklats i anslutning till de olika samverkansuppdragen och projekt som bedrivs inom forskningsmiljön.

Ett annat exempel på hur studenterna kommer i kontakt med den forskning som bedrivs på Lnu är kursen Vetenskapsteori och forskningsmetodik. I kursen medverkar utöver kursansvarig fem lärare ifrån olika discipliner som baserat på exempel från sin egen forskning inom naturvetenskap, samhällsvetenskap och humaniora föreläser om metod. Ytterligare ett exempel är kursen Bedömning och betygsättning där vetenskapliga perspektiv på bedömning tillämpas och fördjupas genom att olika bedömningsteorier och forskningsresultat kritiskt granskas och problematiseras. Samtidigt tränar studenterna på bedömning

tillsammans med erfarna handledare i kursen VFU III som pågår under samma termin. Ämnesinstitutionerna har naturligtvis också en viktig roll i att studenterna kommer i kontakt med pågående forskning. Mer om detta beskrivs i självvärderingens del 2 i respektive ämne.

Värdera och hantera

Utifrån den ovanstående beskrivningen gör vi bedömningen att studenterna verkar i en vetenskaplig och professionsinriktad miljö och att verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan utbildning och forskning. Att döma av våra studentundersökningar upplever studenterna att det finns en tydlig forskningsanknytning i kursinnehållet och att den kunskap som förmedlas i utbildningen vilar på en vetenskaplig grund (97 procent i Linnébarometern 2017). I programvärderingen från 2018 anger nästan samtliga studenter att deras vetenskapliga kompetens successivt har utvecklats genom utbildningen.

Ett utvecklingsområde som har uppmärksamats gäller studenternas beredskap att hantera mångkultur i undervisningen. Forskare inom CCS har undersökt vad nyutexaminerade lärare saknar i sin utbildning och konstaterar att det finns en osäkerhet i att hantera flerspråkiga och mångkulturella klasser. I programvärderingsenkäterna finns en fråga om studenterna anser att de genom utbildningen har utvecklat kunskaper att i samspelet med elever agera yrkesetiskt med hänsyn till klassrummets mångfald. Under åren 2016–2018 har 63–64 procent av de svarande studenterna uttryckt att de i ganska eller mycket hög grad har utvecklat sådana kunskaper. Ambitionen är att fler studenter ska vara trygga i sina kunskaper relaterade till mångfald. NLU har därför avsatt resurser för att ett par forskare som är verksamma i miljön CCS i samråd med programråden ska utveckla de interkulturella inslagen i lärarutbildningarna. Bland annat kommer lärare inom utbildningens alla ämnen att erbjudas fortbildning inom ramen för ämnesdidaktiskt forum, och det kommer att tas fram ett digitalt undervisningsmaterial för användning i lärarprogrammen. Därutöver anordnar CCS seminarier i Skolan i det mångkulturella samhället. Där presenteras aktuell forskning kring mångkulturella skolmiljöer och interkulturella perspektiv på undervisning. Seminariet välkomnar forskare, lärarutbildare, studenter och yrkesverksamma lärare som intresserar sig för dessa frågor.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 2.

Se självvärderingens del 2 för respektive ämne.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Beskrivning

Grundläggande kunskaper om vetenskapsteori och olika forskningsmetoder utvecklar studenterna inom ramen för sina ämnesstudier i ämne 1 under utbildningens tre första terminer. Från termin fem läses ämne 2 och även där ingår grundläggande metodundervisning som förberedelse för det första självständiga arbetet (på G-nivå) i termin sju (se figur 2). I utbildningens åttonde termin ligger UVK-kursen Vetenskapsteori och forskningsmetodik för ämneslärare, 7,5 hp. I den nionde eller tionde terminen, beroende på ämne, skriver studenterna sina självständiga arbeten på avancerad nivå inom sina respektive ämne 1. Progressionen börjar alltså i ämne 1, fortsätter i ämne 2 – där utbildningens första självständiga arbete skrivs – samt i bland annat nyss nämnda UVK-kurs och avslutas i utbildningens sista självständiga arbete i ämne 1. Den sista nivån i utbildningens vetenskapsteoretiska, metodologiska och metodiska progression beskrivs alltså i självvärderingens del 2 för respektive ämne.

För de allra flesta studenterna innebär den aktuella UVK-kursens placering i strukturen att de kommer direkt från sitt självständiga arbete på grundnivå i ämne 2. De har därför med sig färsk erfarenhet av att ha hanterat vetenskapsteoretiska aspekter av ett forskningsproblem, valt en för aktuellt problem relevant metod och dragit vetenskapligt grundade slutsatser. I den gemensamma UVK-kursen samlas studenter med skilda ämnesbakgrunder vilket ger förutsättningar för jämförelser mellan vetenskapsteoretiska perspektiv och metodologiska traditioner. Kursen bemannas av lärare från olika vetenskapliga discipliner inom naturvetenskap, samhällsvetenskap och humaniora, som håller varsin föreläsning med uppföljande seminarium. Den del av examensmålet som handlar om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen behandlas i någon mån i de allra flesta av lärarutbildningens UVK-kurser. Professionsbas och vetenskapligt förhållningssätt är två perspektiv som löper parallellt genom hela utbildningen och detta har synliggjorts genom att varje kursplan har särskilda rubriker för respektive progressionslinje. Examination av studentens kunskap och förståelse i det här avseendet sker till exempel i kursen Bedömning och betygsättning, som är en av programmets sista UVK-kurser. I nedanstående tabell ges exempel på hur det aktuella examensmålet återkommer i olika delar av utbildningen.

Tabell 1. Koppling mellan examensmål 2, lärandemål i kursplaner samt progression (nivå)

Kurser	Mål i kursplan <i>Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:</i>	Nivå/ termin
Ämne 1, 1-90 hp	[olika beroende på ämne]	G, 1-3
Ämne 2, 1-90 hp Självst. arbete, 15 hp	Bedöma och förhålla sig till tidigare forskning och olika teorier och metoder i relation till egen undersökning och den egna yrkesverksamheten	G, 5-7
UVK 4, Vetenskapsteori och forskningsmetodik, 7,5 hp	Redogöra för likheter och skillnader mellan metoder inom naturvetenskap, samhällsvetenskap och humaniora med utgångspunkt i vetenskapsteoretisk reflektion Värdera val av metod för insamling och analys av olika typer av data Problematisera relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i relation till den kommande yrkesutövningen	G, 8
UVK 8, Bedömning och betygsättning, 7,5 hp	Planera, utforma och kritiskt granska varierande lärandesituationer utifrån formativ och summativ bedömningsteori	A, 9 eller 10
Ämne 1, 91-120 hp Självst. arbete, 15 hp	Uppvisa en fördjupad vetenskapsteoretisk medvetenhet gällande relationen teoretiska perspektiv i arbetet, metodval, analys och resultat respektive metoddiskussion Presentera, tolka och problematisera välgrundade slutsatser med uppvisad relevans för yrkesprofessionen	A, 9 eller 10

Ett exempel på hur undervisningen i och examination av kunskaper om olika forskningsmetoder går till kan ges ifrån kursen Vetenskapsteori och forskningsmetodik. Fem tematiska föreläsningar tillgängliggörs digitalt för studenterna och avslutas med ett antal diskussionsfrågor. När studenterna har sett föreläsningen ska de förbereda sig för ett uppföljande seminarium under ledning av aktuell föreläsare. Efter seminarierna skriver studenterna två examinerande paper där de diskuterar sin egen syn/sitt svar på de frågor som respektive föreläsare har ställt. Studenterna ges därmed möjlighet att inkludera de nya insikter de har fått av seminariediskussionerna i sina paper, som alltså examinerar den samlade kunskapen som studenterna har tillägnat sig genom litteraturläsning, föreläsningar och seminariediskussioner inom respektive tema. I varje paper jämförs, värderas och analyseras kritiskt två forskares vetenskapsteoretiska utgångspunkter och arbetssätt. Som exempel visas här de diskussionsfrågor som studenterna arbetar med inom temat som behandlar kvantitativ enkätundersökning:

”Urval och bortfall: Varför är det så viktigt att veta hur urvalet har gått till? Vad innebär det att göra en bortfallsanalys och varför behövs en sådan?

Orsakssamband: Statistiken i sig kan inte tala om för oss vad som påverkar och vad som påverkas. Hur hanterar vi då frågan om orsakssamband?

Samhällsvetenskapens ”lillebrorskomplex”: Naturvetenskapen har sina lagbundenheter som kan bevisas. Samhället är föränderligt och samhällsvetenskapen har ibland för avsikt att förändra. Vad ställer detta för krav på oss i fråga om att värdera forskningen kritiskt?”

Slutligen examineras kursen Vetenskapsteori och forskningsmetodik genom författande av en egen forskningsplan med metodologisk och vetenskapsteoretisk reflektion.

I kursen Bedömning och betygsättning visar studenterna kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet genom till exempel seminariediskussioner med stöd av vetenskapliga artiklar, innehållande såväl teori som empiriskt stöd för lärares arbete med bedömning för lärande samt bedömning för betygsättning. Därefter examineras studenterna i en hemtentamen som innehåller en beskrivning och kritisk reflektion av en praktisk, på VFU-platsen genomförd, lektion med bedömningsmoment samt problematisering och kritisk jämförelse av minst två olika bedömningssystem. Dessutom genomförs en muntlig redovisning av en fiktiv lektionsplanering som innehåller ett formativt och ett summativt bedömningsmoment. Vetenskapligt grundad bedömningsteori tillämpas alltså på VFU och följs upp med en examination där fördjupad kunskap om betydelsen för yrkesutövningen visas.

Värdera och hantera

Vår bedömning är att utbildningen genom utformning och genomförande möjliggör, samt genom examination säkerställer att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå det aktuella målet.

Som redan nämnts anser studenterna enligt programvärderingar att de utvecklar sin vetenskapliga kompetens under utbildningen. Det innebär dock inte att de uppfattar att kurserna kommer i en logisk ordning. Beträffande UVK-kursen Vetenskapsteori och forskningsmetodik har studenter gett uttryck för att de tycker att kursen borde ha kommit *före* det uppsatsskrivande som de precis har genomfört i ämne 2. Programrådet hade en god tanke med att placera kursen där den ligger, relativt sent i utbildningen. Meningen var just att dra nytta av de vetenskapsteoretiska och metodiska erfarenheter från olika ämnesdiscipliner som studenterna har med sig. Lärare ska kunna samarbeta över ämnesgränser och måste kunna förstå varandras vetenskapsteoretiska utgångspunkter och respektera varandras metodologi. Programrådet har, mot bakgrund studenternas synpunkter (vilket kommer att utvecklas längre fram i självvärderingen), initierat ett förslag till förändrad UVK-struktur. I det förslaget behandlas vetenskapsteori inom det första UVK-blocket i utbildningens termin fyra. Något av idén om möte mellan ämnen kommer ändå att kunna behållas eftersom de flesta studenter har skrivit en uppsats på grundnivå och har genom detta arbete fått grundläggande metodundervisning inom ramen för sitt ämne. Däremot finns inga förutsättningar att så tidigt i utbildningen nå målets innebörd om *fördjupad* kunskap. Fördjupningen nås i respektive ämne i samband med förberedelse för och skrivande av självständigt arbete på avancerad nivå. En svårighet med att förlägga ansvaret för att studenterna ska nå fördjupade kunskaper om kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder inom ramen för sina ämnesstudier är att ämnesstraditionerna relativt ofta har slagsida åt något håll, inom lärarutbildningen främst åt olika typer av kvalitativa metoder. Det är alltså viktigt att vi håller fast vid att den gemensamma UVK-kursen ska behandla olika vetenskapstraditioner och olika metoder samt erbjuda studenterna tillfälle att relatera dessa till varandra och inte minst att värdera vetenskapen i relation till professionens beprövade erfarenhet. Genom detta utvecklingsarbete menar vi att studenternas kritik tas på allvar samtidigt som utbildningen bygger på en tydlig progression i deras vetenskapsteoretiska och metodiska kunnande.

Den betydelse som relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet har för yrkesutövningen är ett genomgående tema i utbildningens olika delar: ämnesdidaktik, VFU och UVK. Studenternas kunskap om detta tränas således successivt genom hela programmet och examineras under det sista årets kurser. Detta sker dels i UVK-kursen Bedömning och betygsättning som visats i exemplet ovan, dels i det självständiga arbetet.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. **Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.**

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Beskrivning

Den färdighet och förmåga som anges i det aktuella målet utvecklar studenterna i flertalet av programmets kurser. I nedanstående tabell ges exempel på kursmål som utgår från examensmålet. Därefter beskrivs ett urval av undervisningsaktiviteter och examinationer som säkerställer att målet nås.

Tabell 2. Koppling mellan examensmål 3, lärandemål i kursplaner samt progression (nivå)

Kurser	Mål i kursplan <i>Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:</i>	Nivå/ termin
UVK 3, Läroplansteori och didaktik, 7,5 hp	Utifrån didaktiska och läroplansteoretiska teorier planera, diskutera och analysera pedagogisk verksamhet inom de skolår utbildningen avser	G, 4
Självst. arbete i ämne 2, 15 hp	Presentera välgrundade slutsatser med uppvisad relevans för yrkesprofessionen	G, 7
VFU III, 15 hp	Med utgångspunkt i teoretiska modeller, praktiska erfarenheter och etiska överväganden självständigt reflektera över den egna yrkesverksamheten Relatera och kritiskt förhålla sig till verksamheten med hjälp av forskningsbaserade teorier och metoder	G, 9 eller 10
UVK 7, Utvärdering och utvecklingsarbete, 7,5 hp	Problematisera utvärderingens betydelse och funktion inom skolväsendet i relation till nationell och internationell forskning Kritiskt och systematiskt undersöka och värdera utvärderingsinsatser och utvecklingsarbete ur ett vetenskapligt och professionellt perspektiv	A, 9 eller 10
Självst. arbete i ämne 1, 15 hp	Presentera, tolka och problematisera välgrundade slutsatser med uppvisad relevans för yrkesprofessionen	A, 9 eller 10

Som exempel på hur studenterna når examensmål 3 beskrivs här undervisning och examination i kurserna VFU III och UVK 7, Utveckling och utvärderingsarbete. Dessa båda kurser går integrerat (tillsammans med UVK 8) under utbildningens sista eller näst sista termin. I VFU III visar studenten de färdigheter och förmågor som tillägnats under hela utbildningen. Studenten ska basera sin undervisning på såväl teoretiska modeller som praktiska erfarenheter. Det krävs en medveten reflektion över både verksamheten och den egna yrkesrollen. VFU-kursen examineras genom flera olika typer av underlag. Handledarens muntliga och skriftliga omdömen är viktiga delar i och med att handledaren ser studenten dagligen under den tio veckor

långa kursen. Alla studenter besöks av en lärare från Lnu som gör en lektionsobservation och genomför ett trepartssamtal med studenten och handledaren. Därutöver examineras studenten genom skriftliga uppgifter som sammanhänger med kringliggande UVK-kurser samt ett obligatoriskt seminarium. Studenten måste alltså både i praktisk verksamhet, i samtal och i skriftliga uppgifter visa att han eller hon besitter de färdigheter och förmågor som examensordningen kräver.

I kursen Utvärdering och utvecklingsarbete finns flera mål som relaterar till hur relevanta forskningsresultat kan tas tillvara för att utveckla yrkesverksamheten. Kursen innehåller föreläsningar om Skolinspektionen, systematiskt kvalitetsarbete på kommun-, skol- och klassrumsnivå, kollegialt lärande och utvärderingsprocesser/modeller. Studenterna grupperarbetar om skolinspektionsgranskning och genomför seminarier om entreprenöriellt förhållningssätt och kollegialt lärande. En av uppgifterna handlar om problemidentifiering, pågående utvärderings- och utvecklingsarbete samt att formulera en plan för ett fortsatt arbete med att utveckla en skolverksamhet. Uppgiften förankras i kurslitteratur, sammanfattas i en PowerPoint-presentation och avslutas med en frågeställning som diskuteras med kurskamraterna vid redovisningen. För presentationen och diskussionen avsätts 60 min. Uppgiften bedöms utifrån följande kriterier: 1) utifrån olika utvärderingsstrategier visar studenten förmåga att på vetenskaplig grund systematiskt och självständigt planera, utvärdera och dokumentera, 2) studenten kan kritiskt undersöka och värdera utvärderingsinsatser och utvecklingsarbete med stöd av forskningsresultat, forskares slutsatser och annat betydelsefullt innehåll ur kurslitteratur och/eller vetenskapliga artiklar.

Studenterna examineras också genom en individuell skriftlig uppgift. Syftet med uppgiften är att ur två olika perspektiv problematisera utvärderingens och det systematiska kvalitetsarbetets grunder, betydelse och funktion inom skolväsendet i relation till nationell och internationell forskning samt problematisera utveckling av en utbildningsverksamhet utifrån effekterna av kvalitets- och resultatmätning. Studenterna ska också kritiskt granska någon av sina studiekamraters texter: "Du utgår från dina kunskaper inom kursinnehållet samt kunskapskraven relaterat till nedanstående bedömningskriterier och läser igenom texten och gör en sammanfattande bedömning av textens innehåll. Frågor du kan ställa dig under läsningen är: * Hur fungerar motiveringen till val av någon/några aspekter inom respektive perspektiv? * Vilka poänger finns i problematiseringen? * Saknas en tillräckligt underbyggd problematisering? I så fall vad? * Intar textinnehållet ett kritiskt förhållningssätt? Ge exempel. Om inte, ge exempel."

Ett av bedömningskriterierna är att studenten visar sin förmåga att "problematisera utvärderingens betydelse och funktion inom skolväsendet i relation till nationell och internationell forskning genom att använda sig av innehåll från föreläsningar och seminarier samt litteratur och vetenskapliga artiklar".

Värdera och hantera

Vi bedömer att utbildningen genom utformning och genomförande möjliggör, samt genom examination säkerställer att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå det aktuella målet. I ett vetenskapligt förhållningssätt ingår att kritiskt och självständigt systematisera relevanta forskningsresultat och att konstruktivt använda de lärdomar som ett sådant arbete genererar. Detta innebär också att använda andras erfarenheter och att reflektera över de egna erfarenheter som vetenskapliga studier för med sig. Genom de examinationsuppgifter som studenterna gör tydliggörs förmågan att tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter i grupparbeteskonstellationen samt i den kritiska granskningen av en av kurskamraternas skriftliga uppgifter. Studenterna utvecklar utan tvekan sin vetenskapliga kompetens under utbildningen. Därifrån till att bidra till utveckling av yrkesverksamheten är det ytterligare ett steg. Eftersom delar av målet återkommer i många kurser genom programmet och anknyts till både vetenskapligt präglade innehållsområden och professionsrelaterade områden tränas studenterna kontinuerligt i att integrera ett vetenskapligt tänkande i utvecklingen av sin yrkesroll. I slutet av utbildningsprogrammet examineras färdigheterna som har visats ovan i exemplen från termin 9/10. Studenterna använder sina färdigheter och erfarenheter för att både i grupp och enskilt, både muntligt och skriftligt planera ett utvecklingsarbete i skolverksamheten.

Programvärderingar visar, som redan nämnts, att studenterna tycker att utbildningen bidrar till deras vetenskapliga utveckling. 2016 instämde 89 procent i ganska eller mycket hög grad i att de utvecklat sin vetenskapliga kompetens successivt under utbildningen, 2017 var motsvarande andel 93 procent och 2018 steg den ytterligare till 97 procent. Samtidigt finns det i programvärderingarna relativt många fritextsvar som i olika sammanhang ger uttryck för att utbildningen borde vara mer professionsinriktad. Att programmet

innehåller för mycket uppsats och för lite VFU är en vanlig synpunkt. VFU-perioderna betraktas av studenterna som ytterst värdefulla. 96 procent av studenterna uppger att VFU:n har fördjupat yrkeskunskaperna. I och med att VFU III ligger under samma termin som, och sedan några år integreras med kurserna Utvärdering och utvecklingsarbete samt Bedömning och betygsättning, ges studenterna uppgiften att i undervisningen reflektera över egna och andras erfarenheter på ett sätt som får direkt bäring på yrkesverksamheten. Tidigare år har studenter uttryckt missnöje med att VFU-kursen har behövt splittras upp, särskilt på vårterminen där det är svårt att förlägga tio veckor VFU utan avbrott för sport- och påsklov, som dessutom ligger under olika veckor i olika kommuner inom våra partnerområden. Problemet har hanterats genom att låta de båda UVK-kurserna gå parallellt och anpassa sina läsperioder efter lämpligaste utlägg av VFU. I den senaste programvärderingen säger sig 74 procent av studenterna ha fått möjlighet att teoretiskt fördjupa sina praktiska erfarenheter från VFU:n, vilket kan vara en avspeglning av det integrerade sättet att arbeta under terminen (2016 var motsvarande siffra 62 procent).

När det gäller kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik hänvisas till självvärderingens del 2 i respektive ämne.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Beskrivning

Den färdighet och förmåga som anges i det aktuella målet tränas och examineras framför allt inom ramen för studierna i ämnesdidaktik och återfinns därmed i självvärderingens del 2 i respektive ämne. I nedanstående tabell ges exempel på kursmål som utgår från examensmålet inom ramen för UVK samt VFU III. Därefter beskrivs ett urval av undervisningsaktiviteter och examinationer som säkerställer att målet nås.

Tabell 3. Koppling mellan examensmål 4, lärandemål i kursplaner samt progression (nivå)

Kurser	Mål i kursplan <i>Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:</i>	Nivå/ termin
UVK 1, Skolväsendets historia,	Relatera det didaktiska uppdraget som ämneslärare till skolans organisation och verksamhet	G, 4

värdegrund och samhällseliga villkor, 7,5 hp		
UVK 3, Läroplansteori och didaktik för ämneslärare, 7,5 hp	Redogöra för och diskutera en pedagogisk och didaktisk grundsyn och utifrån detta inta ett läroplansteoretiskt perspektiv på läraruppdraget Beskriva grunddragen i de svenska och internationella didaktiska och läroplansteoretiska forskningsfälten och diskutera utifrån didaktiska modeller Utifrån didaktiska och läroplansteoretiska teorier planera, diskutera och analysera pedagogisk verksamhet inom de skolår utbildningen avser	G, 4
UVK 8, Bedömning och betygsättning, 7,5 hp	Konstruera bedömningsmatriser och examinationsuppgifter för att dokumentera, analysera, bedöma och betygsätta elevers ämnesmässiga kunskaper och kunskapsutveckling i relation till gällande styrdokument och kunskapskrav i aktuell skolverksamhet	A, 9 eller 10
VFU III, 15 hp	Självständigt planera, genomföra och utvärdera undervisning samt tillförsäkra elevinflytande i hela processen	G, 9 eller 10

Som framgår av målformuleringarna i tabell 3 innehåller programmets tidiga UVK-kurser få färdighetsmål i didaktik. Innan tillämpning blir aktuellt ges studenterna möjligheter att bekanta sig med didaktiken som begrepp och sätta detta i relation till skolans organisation och till den undervisande verksamheten. I utbildningens första UVK-kurs utvecklar studenterna sin didaktiska förmåga i en uppgift att konstruera tentamensfrågor utifrån sin egen kurslitteratur. Studenterna förbereder sig för examinationen på ett seminarium där utkast till frågor motiveras och granskas kritiskt. I kursen Läroplansteori och didaktik för ämneslärare arbetar studenterna med olika typer av uppgifter som ger en teoretisk förståelse för pedagogiska och didaktiska perspektiv i relation till förutsättningar, processer och resultat. Eftersom studenterna har läst ett av sina ämnen, inklusive ämnesdidaktik, samt gjort sin första VFU när de kommer till UVK-kurserna har de förutsättningar att anknyta de teoretiska perspektiven till ämne och undervisningserfarenheter. I en av examinationsuppgifterna i kursen Läroplansteori och didaktik knyter studenterna samman allmän- och ämnesdidaktiska aspekter genom att planera en lektionsserie inom ett visst väldefinierat avsnitt inom sitt undervisningsämne. Planeringsuppgiften har följande instruktion:

- Din planerade undervisning ska ha uttalat stöd i flera styrdokument (som du ska hänvisa till i din text).
- Planeringen ska framför allt syfta till att uppfylla skolans och ämnets allmändidaktiska mål. Det betyder att ämnes(didaktiska) mål ska ges mindre utrymme.
- Du ska, med stöd i kurslitteratur och styrdokument redovisa dina didaktiska överväganden kring urval av undervisningsstoff (vad?), legitimitet (varför?) och metod (hur?).
- Här ska även ingå vetenskapliga texter (minst en allmän- eller ämnesdidaktisk avhandling eller en artikel) som du själv sökt fram via bibliotekets databaser.
- Planeringen ska innefatta olika undervisningsmetoder.
- Planeringen ska ge visst utrymme för elevinflytande.
- En konkret beskrivning av undervisningens innehåll och upplägg under de olika arbetspassen ska ingå.
- Du ska beskriva hur undervisningen skall utvärderas av dig.
- En presentation av hur du tänker dig kunna följa elevens individuella kunskapsutveckling i samband med den planerade undervisningen ska ingå.
- Din text ska avslutas med en diskussion."

Efter att studenterna har läst ämne 2 och VFU II examineras färdigheter och förmåga under termin 9/10 i kurserna Bedömning och betygsättning samt VFU III. Studenterna tillämpar didaktiska färdigheter och

förmågor när de utarbetar examinationsuppgifter som används i VFU. De måste kunna motivera uppgifternas lämplighet i relation till ämnesplan, kunskapskrav, teorier om lärande och etiskt förhållningssätt. Studenterna konstruerar också bedömningsmatriser som används för att dokumentera, analysera och bedöma elever på VFU-skolan. Eftersom detta är den sista VFU-kursen i utbildningen ställs krav på att studenten självständigt ska planera, genomföra och utvärdera undervisning. Underlagen för bedömning är VFU-handledarens utlåtande om studentens måluppfyllelse, besökande Lnu-lärares observation, trepartssamtalet mellan student, handledare och besökande lärare samt studentens skriftliga uppgifter och muntliga redovisning vid uppföljande seminarium.

Värdera och hantera

Vi bedömer att utbildningen genom utformning och genomförande möjliggör, samt genom examination säkerställer att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå det aktuella målet. Studenterna tränar och utvecklar sin didaktiska förmåga inom utbildningens alla delar: ämnesdidaktik i två ämnen, UVK-kurser och VFU. Ett utvecklingsområde som det är angeläget att arbeta vidare med är att organisera utbildningen så att studenterna upplever VFU och UVK som ömsesidigt befrämjande delar av programmet. Genom programvärderingar och alumnundersökningar vet vi sedan länge att studenter tenderar att se VFU-kurserna som mer betydelsefulla än de universitetsförlagda kurserna. Detta bekräftades i de fokussamtal som programkoordinatoren genomförde med ett antal studenter under vintern 2017/2018. Studenterna efterlyser mer av praxisnära inslag i utbildningen. De vill gärna att VFU får utgöra en större del av programmet. Det pågående projektet med verksamhetsintegrering i Kalmar kan sägas vara ett steg i den riktningen. Ambitionen är att på sikt verksamhetsintegrera all lärarutbildning vid Lnu. Även allmändidaktik i ett mer praxisförankrat UVK-innehåll efterfrågas av studenterna. Dessa synpunkter måste värderas ur flera aspekter. Teoretiska perspektiv på lärande och didaktik är viktiga för studenternas utveckling av lärarkompetenser och vår bedömning av nuvarande examensordning är att de därför måste ingå som moment i UVK-området. Icke desto mindre är det av avgörande betydelse att utbildningen upplevs som och är professionsrelevant för de som genomgår den. Programrådet har mot bakgrund av informationen från de olika uppföljningarna av studenters upplevelse av utbildningen påbörjat ett arbete med att revidera UVK-innehållet i syfte att stärka professionsanknytning och progression i utbildningen. Ytterligare information om detta revideringsarbete ges längre fram i självvärderingen.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Beskrivning

Färdigheterna och förmågan i det aktuella examensmålet första led tränas och examineras i programmens samtliga VFU-kurser. Målets andra led, med fokus på förmåga att utveckla den pedagogiska verksamheten för att stimulera varje elevs lärande och utveckling adresseras i UVK-kurserna Utveckling och lärande samt Specialpedagogik för ämneslärare. Färdigheten prövas och examineras, till sist, i VFU III.

Tabell 4. Koppling mellan examensmål 5, lärandemål i kursplaner samt progression (nivå)

Kurser	Mål i kursplan <i>Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:</i>	Nivå/ termin
VFU I	[under handledning] planera och genomföra undervisning som är ändamålsenlig samt anpassad till och begriplig för eleverna	G, 2, 3 eller 4
UVK 2, Utveckling och lärande, 7,5 hp	Redogöra för och jämföra olika teorier om utveckling och lärande samt diskutera pedagogiska konsekvenser av dessa	G, 4
VFU II	Planera och genomföra undervisning samt jämföra denna med tidigare undervisningserfarenheter	G, 6, 7 eller 8
UVK 6, Specialpedagogik, 7,5 hp	Förklara och kritiskt förhålla sig till begrepp rörande normalitet och avvikelse i relation till inkluderings- och exkluderingsfenomen i skola och utbildning samt problematisera konsekvenser på organisations-, grupp- och individnivå Beskriva olika former av utsatthet och funktionshinder ur lärande- och delaktighetsperspektiv i syfte att kunna möta ungas skiftande livsvillkor	A, 8
VFU III, 15 hp	självständigt planera och genomföra undervisning med utgångspunkt i elevers skilda villkor och förutsättningar	G, 9 eller 10
Självst. arbete i ämne 1, 15 hp	presentera, tolka och problematisera välgrundade slutsatser med uppvisad relevans för yrkesprofessionen	A, 9 eller 10

Studenterna tränar på att planera, genomföra och utvärdera undervisning i övningsuppgifter inom ramen för studierna i ämnesdidaktik samt i VFU I. I det första UVK-blocket läser de kursen Utveckling och lärande (se tabell 4) som innehåller övning i och examination av det aktuella målet. I examinationsuppgiften planerar studenterna i grupp en pedagogisk aktivitet som sedan redovisas. Efter varje redovisning diskuteras gemensamt aktivitetens styrkor samt hur den kan utvecklas. Vidare diskuteras vilket/vilka utvecklings(psykologiska) perspektiv respektive perspektiv på kunskap och lärande som syntes (starkast) vid genomförandet.

Studenterna fortsätter sedan att utveckla sin förmåga inom ramen för de ämnesdidaktiska studierna i ämne 2 samt i VFU II. Progressionen mellan VFU I och VFU II visas bland annat genom att studenterna i sin andra VFU behöver kunna ta ett eget ansvar för att planera och genomföra undervisning samt dessutom jämföra sin undervisning med tidigare undervisningserfarenheter. Under termin åtta läser studenterna UVK-kursen Specialpedagogik. I undervisningen ingår en föreläsning samt ett seminarium som fördjupar kunskap om normalitet och avvikelse samt inkludering och exkludering. En av kursens examinationsuppgifter visas här i något förkortad version:

”Tänk att ni är två kollegor som träffas regelbundet och reflekterar över er undervisning, vilket syftar till att öka möjligheterna att realisera pedagogisk inkludering. I er strävan efter förnyelse och pedagogisk utveckling

utifrån rådande förutsättningar låter ni er inspireras av aktuella forskningsresultat. Skriv ett praxisnära underlag som bygger på en tydlig forsknings- och professionsrelaterad kunskap (cirka 2 A4-sidor, punkt 12). Efter en kort inledning, gör en litteraturoversikt med rubrikerna: delaktighet, kommunikation och lärande. Skriv fram er förståelse hur de tre grundbultarna ovan kan leda till en ökad pedagogisk inkludering, vilket syftar till att uppnå skolans värdemässiga och kunskapsmässiga mål för alla elever. Varje grundbult/rubrik ska bygga på minst fyra aspekter/begrepp från den obligatoriska litteraturen nedan (3x4=12 referenser) samt egna reflektioner.”

Under VFU III examineras studentens förmåga att utifrån samlade kunskaper och erfarenheter tillämpa de färdigheter som yrket kräver. Studenten tar sin utgångspunkt i elevers skilda villkor och förutsättningar när han eller hon självständigt planerar och genomför undervisning. Som underlag för bedömning av studenten ger VFU-handledaren konkreta exempel, skriftliga och muntliga, på hur respektive kursmål har uppnåtts. Efter VFU-perioden samlas studenterna på ett seminarium där de utifrån sina erfarenheter på VFU, med stöd i kurslitteratur från utbildningen reflekterar över bland annat planering och genomförande av undervisning med utgångspunkt i elevers skilda villkor och förutsättningar. Därmed examineras studenternas förmåga att utvärdera genomförd undervisning med särskilt fokus på varje elevs lärande och utveckling.

Värdera och hantera

Vi bedömer att utbildningen genom utformning och genomförande möjliggör, samt genom examination säkerställer, att studenten kan uppnå det aktuella målet. Färdigheter och förmåga att planera och genomföra undervisning tränas genom hela utbildningen med stegrade krav på självständighet och alltfler aspekter av didaktiska överväganden. I UVK-kurserna ges den teoretiska grund som behövs för att studenterna ska kunna utveckla sin intellektuella förståelse för den pedagogiska verksamhetens villkor. Dessutom ges i UVK-kurserna tillfällen att utveckla färdigheter och i samråd med kurskamrater och lärare reflektera över och utvärdera undervisningsstrategier. I VFU III prövas och examineras studenternas undervisningsstrategier och deras förmåga att utveckla elevers lärande och utveckling. I denna kurs ges rikliga tillfällen att ta ett yrkesmässigt ansvar genom att studenterna självständigt och tillsammans med andra planerar, genomför, utvärderar och utvecklar undervisning och den pedagogiska verksamheten.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

6. *Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Beskrivning

Förmåga att göra bedömningar i det pedagogiska arbetet är väsentligt i lärarprofessionen. Under hela utbildningen byggs den nödvändiga basen av kunskaper och insikter i vetenskapliga, samhälls- och etiska aspekter som behövs för dessa professionella bedömningar. Mänskliga rättigheter, inklusive barnets rättigheter samt värden kopplade till hållbar utveckling introduceras tidigt i programmet för att sedan internaliseras i studenternas förhållningssätt under den fortsatta utbildningen. I tabell 5 anges ett urval av de kursplanemål som utvecklar och examinerar det aktuella examensmålet.

Tabell 5. Koppling mellan examensmål 6, lärandemål i kursplaner samt progression (nivå)

Kurser	Mål i kursplan <i>Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:</i>	Nivå/ termin
UVK 1, Skolväsendets historia, värdegrund och samhälls- och villkor, 7,5 hp	Med utgångspunkt i barnkonventionen och skolans styrdokument problematisera och kommunicera skolans värdegrund med särskilt fokus på grundläggande demokratiska värderingar, mänskliga rättigheter, hållbar utveckling, jämställdhet och likabehandling	G, 4
UVK 6, Specialpedagogik, 7,5 hp	Argumentera utifrån ett specialpedagogiskt förhållningssätt och sådana färdigheter som krävs i det pedagogiska arbetet för att möta elevens olikheter Redogöra för funktionen hos skolans elevhälsa och samverkan mellan olika skolformer, stadier, professioner och myndigheter	A, 8
UVK 8, Bedömning och betygsättning, 7,5 hp	Kritiskt granska och problematisera bedömning och betygsättning med avseende på makt, mångfalds och genusaspekter utifrån att uppdraget är förenat med ett myndighetsutövande	A, 9 eller 10
VFU III, 15 hp	Konstruera, välja ut och använda adekvata, formativa och summativa bedömningsformer som utgår från kunskapskraven, är rättssäkra och anpassade till elevernas förutsättningar	G, 9 eller 10

I den första UVK-kursen Skolväsendets historia, värdegrund och samhälls- och villkor (se tabell 5) ingår flera föreläsningar och seminarieövningar med värdegrunden som tema. Mänskliga rättigheter, barnkonventionen och hållbar utveckling behandlas inom ramen för detta. Kursen innehåller undervisning om att förebygga kränkningar, att arbeta integrerat med sex- och samlevnadsundervisning i alla undervisningsämnen samt att uppmärksamma genusaspekter i skolan. I samma kurs behandlas skolans styrning där styrdokumentens förankring i konventionerna tydliggörs. Hållbar utveckling är temat för en föreläsning där läraren, som är ämnesdidaktiker i naturvetenskap, belyser begreppet utifrån Brundtlandskommissionens definition. Därutöver behandlas hållbar utveckling som en värdegrundsfråga som anknyts till skolans demokratiuppdrag med betoning på de möjligheter som en deliberativ pedagogik kan erbjuda. Såväl skolans styrning, inkluderande FN:s konventioner om mänskliga rättigheter och barnkonventionen, samt innebörden av hållbar utveckling examineras inom ramen för kursens avslutande salstentamen.

I kursen Bedömning och betygsättning granskas och problematiseras bedömning och betygsättning med avseende på makt-, mångfalds- och genusaspekter, vilket inkluderar såväl samhälls- som etiska aspekter samt anknyter till de mänskliga rättigheternas innebörd om alla människors lika värde. I kursen förs seminariediskussioner som bygger på forskningsresultat om betygets inverkan på lärande och motivation och hur konsekvenserna skiljer sig mellan olika grupper av elever. Området examineras genom en hemtentamen. Tentamensuppgiften återges här i förkortad form:

”Planera en elevuppgift som utgår från något centralt innehåll och en del av kunskapskraven i en utvald kursplan. [...] Motivera urvalet av centralt innehåll och kunskapskrav och applicera detta på en tänkt elevgrupp och dess villkor och förutsättningar med tanke på mångfald (jfr Phoenix 2009, t.ex.). Konstruera uppgiften och applicera den på två olika tänkta situationer och i olika syften genom att den blir a) en undervisnings-/arbetsuppgift, b) en provuppgift. Beskriv uppgiften avseende hur summativ och formativ bedömning är tänkt att användas i såväl undervisningssyfte som i provsyfte. I synnerhet ska en tänkt bedömning för lärande beskrivas och diskuteras (utifrån de fem punkterna enligt Black & Wiliam, 2009). I uppgiften ska också en bedömnings- /lärandematrix skapas, som visar hur du tolkat och konkretiserat de utvalda kunskapskraven. Diskutera elevuppgiftens användningsområde och utvecklingsmöjligheter. [...] För Godkänt betyg ska kursens mål vara uppfyllda. För att visa att du har uppfyllt kursmålen behöver du hämta stöd i forskningsresultat, vetenskapliga teorier och praxis, såväl i dina beskrivningar, analyser som argument.”

Som tidigare har nämnts integreras UVK-kursen Bedömning och betygsättning (samt UVK 7) med VFU III, för att studenterna ska kunna relatera sina uppgifter till, och pröva sina färdigheter i, praktisk undervisning. Examinationen av studenternas värderingsförmåga och förhållningssätt inkluderar därför både deras faktiska agerande i verksamheten och deras i muntliga och skriftliga uppgifter visade reflektioner över de bedömningar de gör utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter i det pedagogiska arbetet.

Värdera och hantera

Vår bedömning är att utbildningen genom utformning och genomförande möjliggör, samt genom examination säkerställer att studenten kan uppnå det aktuella målet. På ett universitetsövergripande plan kan konstateras att Linnéuniversitetet är certifierat enligt ISO 14001, vilket innebär att forskning och utbildning bedrivs i en miljö som präglas av ett hållbarhetsperspektiv. Linnéuniversitetet får goda omdömen i utvärderingen som Research Institutes of Sweden (RISE) utfört. Som elfte lärosäte av 37 har man klarat kravbilden. I den tematiska UKÄ-utvärderingen om hållbar utveckling vid lärosätena fick Linnéuniversitetet omdömet att det finns en ”väl utvecklad process för arbetet med hållbar utveckling inom utbildning”. I självvärderingen ingår även en översyn av ämneslärarprogrammets hantering av denna aspekt, vilken pekar på att hållbarhetsperspektivet tillgodoses i utbildningen. Vår bedömning är att det finns en koppling mellan den undervisning som bedrivs kring de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen och hållbar utveckling och att vi examinerar studenternas kunskaper om detta. Ett utvecklingsområde inom UVK är att ytterligare säkerställa att studenterna särskilt beaktar dessa aspekter i sina bedömningar inom ramen för det pedagogiska arbetet. Genom utbildningen har vi dock visat att ju längre programmet fortskrider desto mer övas studenterna i att genomföra bedömningar med koppling till värdegrunden, vilken genomsyrar utbildningen i en vidare betydelse med särskilt fokus på jämlikhetsaspekter, social hållbarhet och demokrativärden. Det sker i den sista UVK kursen (Betyg och bedömning), men framförallt i den avslutande VFU-kursen där studenterna också får visa prov på att de kan göra bedömningar utifrån de olika aspekterna i kunskapsmålet. Det är också i denna kurs som studenterna i handling kan visa detta i pedagogiskt arbete.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den

pedagogiska verksamheten. Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Beskrivning

Det övergripande arbetet med jämställdhet rymms vid Lnu under begreppet lika villkor, där även mångfald, jämlikhet, tillgänglighet och likabehandling inkluderas. Vid Lnu finns sedan 2017 också en övergripande plan för jämställdhetsintegrering. I denna beskrivs tio problemområden utifrån vilka man formulerat en rad mål, som exempelvis att "säkerställa ett systematiskt jämställdhetsintegrerat rekryteringsarbete", "att studenter oberoende av bland annat kön och klass ska medvetandegöras och stärkas i att göra andra utbildningsval än sådana som deras kön och klassdisposition predisponerar dem till", och "bild- och textmaterial ska spegla mångfalden bland studenter och personal". Till varje mål knyts aktiviteter, ansvar och tidsplan. Planen i sin helhet är en viktig utgångspunkt för arbetet med lärarutbildningen.

För att göra utbildningen mer attraktiv för både män och kvinnor granskas digitalt och tryckt annonseringsmaterial. I marknadsföringen förmedlas ett jämställdhetsperspektiv genom text och bild, vilket innebär att såväl män som kvinnor adresseras och representeras som studenter vid utbildningen och som blivande lärare. I beredande och beslutande organ som NLU ansvarar över praktiseras en aktiv jämställdhetspolicy. Detta gäller både student- och lärarrepresentation. Vad beträffar fördelning av interna forskningsmedel inom Lnu har det konstaterats att detta på en strukturell nivå gynnar manliga forskare. I sin forskningsmedelsfördelning har NLU tagit särskild hänsyn i syfte att stödja kvinnliga forskares karriärutveckling, bland annat genom fördelning av medel till nydisputerade lärare samt för att stödja docentmeritering. Jämställdhetsperspektivet avspeglas också i de lokala reglerna för hur kursplaner ska utformas genom föreskriften att både för- och efternamn på författare ska skrivas ut, för att synliggöra att både manliga och kvinnliga författare och forskare är representerade. Det finns också många exempel på litteratur som behandlar jämställdhet i litteraturlistorna.

Jämställdhet är också ett värde som genomsyrar själva utbildningen, som en av flera aspekter i det bredare jämlikhetsbegreppet. Strävan att åstadkomma lika villkor för alla elever är en underförstådd aspekt i samtliga kurser och ett klart uttalat mål i flera av dem. De UVK-kurser som särskilt fokuserar på jämställdhetsperspektivet är den första och den sista; UVK 1 Skolväsendets historia, värdegrund och samhälleliga villkor samt UVK 8, Bedömning och betygsättning. Kursmålet i UVK 1 lyder:

*...med utgångspunkt i barnkonventionen och skolans styrdokument problematisera och kommunicera skolans värdegrund med särskilt fokus på grundläggande demokratiska värderingar, mänskliga rättigheter, hållbar utveckling, **jämställdhet** och likabehandling*

I kursen finns föreläsningar, övningar, kurslitteratur och examinationsuppgifter om bland annat sex- och samlevnads-undervisning och om "pojkkrisen". Här ges ett exempel på en fråga från kursens avslutande salstentamen:

"Forskning visar att skolan inte alls är en jämställd plats för lärande där flickor och pojkar behandlas/bemöts lika. I kurslitteraturen pekas såväl flickors som pojkars situation i skolan ut som "problematiserande" utifrån ett jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv. a) Beskriv utförligt (utifrån kurslitteraturen) hur såväl flickor som pojkar utifrån sitt kön missgynnas/behandlas olika i skolan. b) Diskutera hur du som lärare i ditt ämne, utifrån såväl flickors som pojkars perspektiv, skulle kunna motverka ojämställdheten i skolan. (Svaret på fråga b ska utgå från svaret i fråga a)."

Kursmålet i UVK 8 lyder:

*...kritiskt granska och problematisera bedömning och betygsättning med avseende på makt-, mångfalds- och **genusaspekter** utifrån att uppdraget är förenat med ett myndighetsutövande*

I kursens examination visar studenterna att de kan förhålla sig kritiskt till och problematisera bedömning av elever utifrån ett genusperspektiv. Eftersom kursen går parallellt med VFU III hämtas exempel ifrån den skolverksamhet som studenterna möter. Studentgruppens sammantagna erfarenheter från olika VFU-skolor ger ett rikt underlag för samlad reflektion över hur villkoren skiljer sig åt beroende på elevsammansättning, bland annat med avseende på kön.

Värdera och hantera

Vår bedömning är att ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande. På en övergripande nivå är jämställdhetsperspektivet tydligt framskrivet i de policydokument, strategier och riktlinjer som gäller för hela universitetet, liksom i de som specifikt rör lärarutbildningen. Perspektivet genomsyrar även olika typer av verksamhetsplaner, strategier för rekrytering, forskningsmedelsfördelning, sakkunnighetsgranskningar och liknande. Perspektivet ingår i det systematiska arbetet med mångfald som syftar till att alla ska ges lika villkor och bemötas med respekt.

Inom ramen för ämneslärarutbildningen behandlas jämställdhetsperspektiv i någon mån i flertalet kurser medan uttalad undervisning och examination sker genom de exempel som visats ovan. Ojämställdhet riskerar att reproduceras om den lämnas ofreflekterad. Studenterna uppmärksammas på traditionella val och beteenden såväl i den utbildning som de själva genomgår som i den undervisning de ska bedriva. Det gäller till exempel ämnesval, gruppindelningar, arbetsfördelning och talutrymme. Utifrån vetskapen att kvinnliga studenter som regel gynnas av examinationsformer som kräver ett utvecklat skrivande – papers och hemtentor – medan manliga studenter gynnas av salstentor, har vi medvetet valt varierade examinationsformer i utbildningen. I programvärderingen från 2018 svarade 69 procent av studenterna att de instämmer i ganska eller mycket hög grad i att de genom sin utbildning utvecklat kunskaper att tillämpa jämställdhetsperspektiv i sin roll som lärare. I Linnébarometern från 2017 instämmer 80 procent av ämneslärarstudenterna helt eller delvis i påståendet "Min utbildning har innehållit ett uttalat och konkret jämställdhetsperspektiv".

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp.

Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Beskrivning

Programrådet, som består av programrådsledare (lärare), lärarrepresentanter från berörda fakulteter, en extern representant i form av en verksam ämneslärare samt två studentrepresentanter, har ett övergripande ansvar för programmets kvalitetsutveckling. Själva undervisningen bedrivs på fakulteter och institutioner och eftersom varje student läser två olika ämnen (inklusive VFU) och UVK (inklusive VFU) har studenten under sin utbildningstid sin organisatoriska hemvist på flera olika ställen. Samtliga kurser i programmet har dock utvecklats på uppdrag av programrådet, som bevakar progressionen inom och mellan respektive innehållsområde med hjälp av dels kursplanemål, dels progressionstexter (i varje kursplans innehållsbeskrivning finns rubrikerna *Professionsbas och professionell progression* samt *Vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig progression*). Som ett led i programrådets systematiska kvalitetsarbete genomförs regelbundet uppföljningar bland studenter och alumner. Förutom kursvärderingar genomförs Linnébarometer, programvärdering och alumnuundersökning. Linnébarometern är en enkätundersökning

med fokus på bland annat på utbildningens upplägg, genomförande och examinationer, som riktar sig till Lnu:s samtliga programstudenter i slutet av sin utbildning. I programvärderingen som genomförs i slutet av utbildningen undersöks hur studenterna upplever att utbildningen gett dem förutsättningar för att nå examensmålen. Därutöver deltar Lnu i lärarutbildningskonventets gemensamma alumnundersökning som undersöker vad före detta studenter tycker om sin utbildning några år efter att de tog ut sin examen. När det gäller uppföljning på kursnivå genom kursvärdering är det examinator som ansvarar för genomförande och analys, men om det framkommer indikationer på kvalitetsbrist kan programrådet begära in kursvärderingsrapporter som ett av flera underlag för att skaffa sig en bild av hur en specifik kurs fungerar.

I juni varje år skriver programrådet en årsberättelse som summerar föregående års händelser, utveckling och specifika satsningar. Uppföljningarna är viktiga underlag för att skriva årsberättelsen. Ytterligare en källa till information om programmets kvalitet är den personliga kontakten som programrådets ledamöter och adjungerade har till lärarkollegor och studenter i sitt dagliga arbete. Det senaste läsåret har programkoordinatören dessutom genomfört fokusgruppsamtal med ett antal studenter som läser sin näst sista termin på programmet. En annan viktig källa till information är en examensmålsinventering som programrådet har genomfört under 2017. Samtliga UVK-kurser och ämneskurserna i ett urval av ämnena har kartlagts med hjälp av en enkätundersökning och uppföljande intervjuer. Inventeringen har dokumenterats i en matris som ger en översiktsskild av hur väl programmet sammantaget täcker in examensmålen. Utifrån årsberättelsens summering görs en prioritering av vilka kvalitetsutvecklande satsningar som är angelägna inför kommande års arbete. Prioriteringslistan utgör underlag för en diskussion mellan samtliga programrådsledare och NLU:s ledning, vilken sedan mynnar ut i beslut om och medel för särskilda kvalitetsstärkande satsningar. Programrådets årsberättelser utgör därmed en viktig del i NLU:s verksamhetsplan. Om det har identifierats generella problem som gäller alla lärarprogram görs övergripande satsningar (till exempel digitala verktyg, interkulturell kompetensutveckling, hållbar utveckling) medan de enskilda programråden har ansvar för att arbeta med programspecifika utvecklingsområden. Inom ramen för programrådets arbete har det de senaste åren gjorts satsningar på:

- utveckling av kvaliteten i VFU-kurser och förbättrad kommunikation mellan Lnu-lärare och VFU-handledare,
- framtagande av ett ämnesdidaktiskt minimiinnehåll som implementeras i alla ämnen bland annat genom en längre satsning på ett ämnesdidaktiskt forum för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte,
- en seminarieserie för kompetensutveckling om praktiska inslag i undervisningen eller, om man så vill, metodik
- en utredning som belyst hur innehållsområdet om konflikthantering kan förbättras i utbildningen,
- en utredning som belyst hur innehållsområdet professionellt förhållningssätt till vårdnadshavare kan förbättras i utbildningen,
- planering för en ny struktur av UVK-innehållet i programmet.

Programrådet sammanträder ca tre gånger per termin och träffas därutöver på ett årligt tvådagars arbetsinternat. Dessutom arrangeras VFU-träffar för VFU-handledare och VFU-kursansvariga lärare samt en ämneslärardag för lärarutbildare och övriga berörda på Lnu.

Programrådet arbetar både med långsiktiga utvecklingssatsningar och löpande händelser som behöver en snabb hantering. Ett exempel på det förra är utvecklingen av en VFU-guide till stöd för genomförande och examination av VFU-kurser oavsett institutionstillhörighet. Ett exempel på det senare är svar på studentönskemål om undervisning i digitala bedömningsverktyg. Frågor som programrådet inte har befogenheter eller resurser att hantera förs vidare till NLU genom direkta kontakter eller vid de månatliga programrådsledarmötena tillsammans med nämndens ledning.

När det gäller specifika brister som riskerar att drabba enskilda studenter tas direkta kontakter med berörd personal, som hanterar frågan. Oftast är det studievägledare och utbildningssamordnare som får indikationer på att något inte fungerar, direkt från studenter eller lärare. Kommunikation om strategiska utvecklingssatsningar för att förbättra kvaliteten på längre sikt sker som regel i flera steg. Förslag till förändringar förankras inledningsvis genom möten med berörda lärare eller remissas genom mailutskick. I

implementeringsfasen ställer sig programrådet till förfogande som en resurs för stöd och erfarenhetsutbyten.

En analys av kvarvarostatistiken för ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan vid Lnu jämfört med riket som helhet visar på likande siffror. En stor andel av studenterna lämnar utbildningen under det första året. Generellt kan sägas att ju tidigare avbrotten sker desto svårare är det att ha en uppfattning om vad de beror på. Under den första terminen lämnar en del studenter programmet i samband med den första examinationen. Även i samband med övergången mellan termin ett och två lämnar studenter utbildningen för att de inte lyckats uppnå behörighetskraven. På universitetet finns en rad stödåtgärder att tillgå. För studenter med funktionsvariationer finns möjligheten att erhålla pedagogiskt stöd under studietiden. Stödåtgärderna är individuella och syftar till att studenter med olika funktionsvariationer ska komma i en jämförbar situation med studenter utan någon funktionsvariation. Ett generellt stöd som erbjuds alla studenter när det gäller akademiskt skrivande och studieteknik är handledning via Studieverkstaden. Studenters i vissa fall bristande förmåga att uttrycka sig i skrift är ett utvecklingsområde som ägnas mycket uppmärksamhet och NLU har i samarbete med Studieverkstaden tagit fram skriften Liten guide för akademiskt skrivande, utarbetat ett ramverk för hur progressionen i det akademiska skrivandet ska kunna säkras och påbörjat fortbildning av kursansvariga och lärare för utveckling av kunskap och samsyn om studenters skrivande (och läsande). Filmat material för kursansvariga och studenter med utgångspunkt i ramverket är under utveckling. Alla studenter har också möjlighet att via Universitetsbiblioteket gratis ladda ner talsyntes- och rättstavningsprogram. Studenter som behöver stöd i sin studiesituation eller hyser tveksamheter kring sitt utbildningsval är välkomna att boka samtal med studie- och yrkesvägledare.

Kansliet för lärarutbildning har påbörjat en mer detaljerad uppföljning av studieavbrott fördelat på de olika ämnena. Utredningen kommer att ge en värdefull inblick i orsaker till avbrotten och därmed också en grund för adekvata åtgärder.

Värdera och hantera

Utmaningen med att kvalitetssäkra ett ämneslärarprogram är dels dess komplexa natur, dels den långa utbildningstiden. Under de inledande åren av programrådets arbete var det svårt att utveckla kurser utan att kunna överblicka helheten med en progression som ska löpa genom två ämnen och UVK. Problemet accentueras särskilt i VFU:n där utbildningens tre kurser är fördelade på olika institutioner. Ämne 1 ansvarar för och examinerar VFU I, ämne 2 ansvarar för VFU II och UVK (Institutionen för didaktik och lärandets praktik) ansvarar för VFU III. Programrådet har försökt att styra progressionen genom gemensamma målformuleringar i kursplanerna men vi kommer inte ifrån det faktum att finns svårigheter att följa den enskilda studenten genom utbildningen. Alla kurser utvärderas under hand som de pågår men någon samlad bild från studenter som gått igenom hela programmet har inte fullt ut kunnat göras förrän efter fem år. Vid det laget hade vi redan hunnit genomföra förändringar i utbildningen till följd av brister som blev uppenbara i första genomförandeomgången. Till exempel förändrades strukturplanen år 2013 efter starka önskemål från ämnesinstitutionerna om sammanhållna kursblock.

När ämneslärarprogrammet var nyinrettat kom tidiga indikationer på att det fanns kvalitetsskillnader i den ämnesdidaktiska undervisningen i olika ämnen. Programrådet gjorde då en inventering där företrädarna för ämnesmiljöerna intervjuades om hur ämnesdidaktiken organiserades och undervisades samt vilket kompetensutvecklingsbehov som fanns. Inventeringen visade att det behövdes en gemensam ram för vad som ska ingå i de ämnesdidaktiska studierna. Det blev också uppenbart att det behövdes kontaktytor för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling. Med stöd från NLU bildade programrådet ett ämnesdidaktiskt forum där deltagare i forskningsmiljön CÄHL och lärarutbildare från alla ämnen träffas regelbundet kring ett gemensamt tema. På det ämnesdidaktiska forumet togs ett förslag till ämnesdidaktiskt minimi innehåll fram, som efter förankring hos berörda fastställdes av NLU våren 2017 för implementering i samtliga ämnen senast under höstterminen 2018. I varje ämne ska det finnas tydliga mål om planering och utvärdering av lektion och längre undervisningssekvenser, analys av ämnets kurs- och ämnesplaner med utgångspunkt i ämnes tradition och ämnesdidaktisk teori samt bedömning av och betygsättning av elevers kunskaper i ämnet. Vidare ska ämneskurserna ha ett innehåll som inkluderar kritisk granskning av ämnets tradition och funktion, ämnesdidaktisk teori och begreppsbyggnad, metodik, bedömning, informationsteknologi, mångfaldsfrågor ur ett ämnesperspektiv samt övningar i att överföra innehållet i relevanta styrdokument till konkreta undervisningstillfällen. Programrådet har stöttat ämnena i implementeringen, dels genom att

granska och kommentera ämnens kursplaner i revideringsskedet, dels genom att bevaka frågan och erbjuda kompetensutveckling inom ramen för det ämnesdidaktiska forumet. För studenternas del har utvecklingsarbetet inneburit en vetenskaplig förankring av utbildningens ämnesdidaktik och en kontinuitet över programmets organisatoriska gränser. Mer påtagliga konsekvenser av detta syns i självvärderingens del 2 i respektive ämne.

Eftersom utbildningen hela tiden utvecklas och förbättras kändes resultatet från den första programvärderingen i någon mening gammal redan när den kom. Efter många års arbete med kvalitetsutveckling av främst ämnesdidaktik och VFU har programrådet under 2017 analyserat studentsynpunkter på UVK-området. Sedan länge vet vi att innehållsområden som det är svårt att tillgodose studenternas önskemål inom är konflikthantering och ledarskap samt bedömning och betygsättning. En förklaring till detta är att det är fråga om kompetenser som i hög grad utvecklas genom praktisk erfarenhet. Det är emellertid av stor vikt att utbildningen kan ge studenterna en god grund och en beredskap att utveckla sina kompetenser vidare. Eftersom konflikthantering återkommande pekats ut av studenter som ett område som ges alltför liten plats i utbildningen genomfördes under 2017 en utredning om detta. Utredningen bekräftar att innehåll om konflikthantering och ledarskap behandlas relativt sparsamt i utbildningen. Lärarna upplever en så kallad stoffträngsel, som medför att prioriteringar görs mellan olika innehållsområden och hur de successivt fördjupas genom utbildningen. Genom utredningen uppmärksammades en brist på helhetssyn som fått som konsekvens att olika innehållsområden värderats och prioriterats på olika sätt. Även den examensmålsinventering som programrådet har genomfört visade att det finns anledning att se över hur innehållet fördelas mellan olika kurser. För att bättre svara mot utbildningens mål och samtidigt möta studenternas förväntningar och behov har en översyn av strukturen och fördelningen av innehållet i UVK-kurserna initierats. Under hösten 2017 utarbetade programrådet ett förslag där det första UVK-blocket inriktas på lärarprofessionens grunder, det andra på skolans villkor och det tredje på utvecklingsarbete. Förslaget presenterades för berörd personal på en ämneslärardag och har senare följts upp tillsammans med lärararbetslaget för UVK i ämneslärarutbildningen. Inför 2019 ges forskare med anknytning till forskningsmiljön SITE i uppdrag att utarbeta en teoretiskt förankrad modell för hur UVK-kurserna bör läggas upp för att komma till rätta med de uppmärksammade bristerna.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Beskrivning, värdering och hantering

Studentperspektivet och studenternas möjlighet till inflytande i utbildningen kan beskrivas i följande tre punkter: 1) Studenternas formella inflytande; 2) Studenternas tillgång till information; 3) Studenternas möjlighet att ge uttryck för kritik gällande utbildningens genomförande.

Studenternas formella inflytande utövas på alla nivåer inom universitetet. De är representerade i universitetsstyrelsen samt i samtliga fakultetsstyrelser. I NLU finns tre studentrepresentanter och i programrådet för ämneslärarprogrammet finns det två. Studentrepresentanterna bidrar konstruktivt i arbetet med att utveckla programmet och delger programrådet ovärderliga studentfarenheter från olika

delar av utbildningen. Under alla år har det varit lätt att engagera studenter till programrådets arbete och deras roll är av stor betydelse genom att studentperspektivet finns med i samtliga beslut som fattas. Studentrepresentanter utses av studentkåren. Vid minst ett tillfälle varje läsår ska studentrepresentanter erbjudas en utbildning avseende sina uppdrag. Introduktionen anordnas gemensamt av Linnéuniversitetet och Linnéstudenterna. Utbildningen ska beröra både universitetets övergripande organisation och enskild fakultet eller lärarutbildningen.

När det gäller *studenternas tillgång till information* är detta en förutsättning för att de ska kunna ta en aktiv roll i att utveckla utbildningens innehåll och genomförande. Det är ett känt problem i alla organisationer att informationsspridning ofta är svårt, vilket är märkbart även i ämneslärarprogrammet. Utbildningssamordnaren för ämneslärarprogrammet vid Kansliet för lärarutbildning ansvarar för att studenterna vid studiestarten får en grundlig information om utbildningens organisering, olika organ och vilket stöd som finns. För att underlätta för studenterna samlas denna information, liksom styrdokument som exempelvis utbildningsplaner och VFU-dokument även på en särskild programsida för programmet på lärplattformen MyMoodle. Alla kurser i programmet använder MyMoodle, där studenterna hittar information om till exempel schema (tillgängligt senast en månad före kursstart), studieguider och kontaktuppgifter till kursansvariga och examinatore. Även utbildningssamordnaren är en viktig kontaktperson, framför allt inledningsvis men även senare i utbildningen, och blir ofta kontaktad av studenterna när de har frågor kring utbildningens genomförande.

Angående *studenternas möjlighet att ge uttryck för kritik* gällande utbildningens genomförande, såsom föreskrivs i Högskoleförordningen 1 kap 14 §, används i utbildningen en webbaserad, centralt utformad kursvärdering som skickas ut med automatik. Som nämnts i tidigare avsnitt finns även ett utarbetat system med program- och alumnvärderingar samt Linnébarometern. Centralt på universitetet pågår en översyn av enkätproceduren som fokuserar på att öka kursvärderingarnas potential till att bli ett effektivt och användbart verktyg för lärares utveckling av sin undervisning. Från och med förra höstterminen har programkoordinatören börjat arbeta med fokusgruppsamtal i ämneslärarprogrammet. Studenterna som gick sin näst sista termin på programmet tillfrågades om medverkan i samband med att de läste kursen Betyg och bedömning, som programkoordinatören undervisade i. Ett relativt litet antal studenter valde att medverka i fokusgrupperna men samtalen gav icke desto mindre en välbehövlig kvalitativ dimension till den information som utläses ur anonyma kursvärderingsrapporter. Resultatet, som bekräftade vissa sedan tidigare uppmärksammade brister i UVK-strukturen, presenterades för berörda lärare på ämneslärardagen våren 2018. Studenternas uppfattning om utbildningen tas alltså om hand och delges den berörda lärarpersonalen. För att kunna använda fokusgruppsamtal på ett systematiskt sätt som utvecklar studenternas inflytande över sin utbildning har programrådet beslutat att utveckla konceptet. Den fjärde och åttonde terminens UVK-block ska innehålla fokussamtal i två omgångar. Inledningsvis genomförs ett samtal där studenterna delger sina erfarenheter från ämnesstudierna och VFU samt anger förväntningar på UVK. I slutet av terminen genomförs sedan ytterligare ett samtal där studenterna får återkoppling på hur deras synpunkter har tagits emot och vilka åtgärder de har föranlett eller kommer att leda till framgent.

I kurserna ges studenterna i varierande grad möjligheter att påverka upplägget på undervisningen. Kursplanerna styr inte bara mål och innehåll utan också undervisningsformer och examinationer, vilket påverkar möjligheterna för kursansvariga att samarbeta kring kursupplägget med studenterna under innevarande kurs. Icke desto mindre är informationsutbytet mellan lärarutbildare och studenter i många kurser en viktig kanal för studenterna att påverka utbildningen under kursens gång. Under seminarierna diskuterar studenter och lärare tillsammans pedagogiska dilemman och didaktiska överväganden som har relevans både i skolans verksamhet och i universitetets lärarutbildning. Ett öppet samtalsklimat innebär att lärare och studenter pratar med varandra i undervisningen, under raster eller i korridoren. Dessa samtal, samt när studenter mailar och ger synpunkter eller frågor om något som upplevs otydligt, ger läraren indikationer om att upplägget och uppgifterna behöver utvecklas. Ett konkret exempel på hur studenterna görs delaktiga i innehåll och genomförande av utbildningen är den uppgift i UVK 1 där studenterna utformar tentamensfrågor till sig själva utifrån kursens mål och litteratur. Frågorna granskas kritiskt i grupp, revideras och motiveras utifrån didaktiska ställningstaganden. Ett urval av dessa studentformulerade frågor används sedan på den salstentamen som utgör kursens avslutande examination.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

På en övergripande nivå bidrar extern representation i NLU och programråd till att styrning och utveckling sker i samklang med omgivningens krav och förväntningar. Programrådets externa representant arbetar som ämneslärare och är verksam som både VFU-handledare och gästlärare i ämnesdidaktik på universitetskurser i sina ämnen. Det sker alltså en integration mellan professions- och lärosätetsperspektiv redan i utbildningens utformning. NLU har i uppdrag att samordna, utveckla och kvalitetssäkra regional samverkan inom förskole- och skolområdet. Regionalt utvecklingscentrum (RUC) vid universitetet, samordnar frågor och uppdrag som rör samverkan med regionens skolhuvudmän samt nationella uppdrag via Skolverket. Det årliga arrangemanget med Linnédialogen, dit regionens skolchefer inbjuds för att diskutera angelägna skolutvecklingsfrågor är ett exempel på Lnu:s ambition att samverka med skolverksamheten i regionen. Regionalt utvecklingscentrum fungerar också som nav för NLU:s stöd till 22 skolrelaterade nätverk som leds av universitetets lärarutbildare. I dessa olika nätverk möts lärarutbildare och deltagare från skolväsendet. Genom nätverken kan exempelvis lärare som är ämnesföreträdare på sin skola få möjlighet till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Den för studenterna mest påtagliga samverkan och kontakten med arbetslivet i ämneslärarutbildningen sker genom VFU. De tre VFU-kurserna, på sammanlagt 30 hp, utgör den del av utbildningen där studenternas förberedelser inför arbetslivet ställs på sin spets. Det är därför av mycket stor vikt att studenterna, under dessa 20 veckor av utbildningen, ges rika tillfällen att introduceras i yrket under ordnade former och med kvalificerad handledning. VFU-koordinatorerna ser till att studenten, genom hela utbildningen, får varierade VFU-placeringar. Därutöver har studenten möjlighet att göra VFU II utomlands. Varje student får besök av lärare från universitetet (ämnesdidaktiker eller allmändidaktiker beroende på VFU-kursens fokus) vid alla VFU-perioder förutom vid utlands-VFU då särskilda regler gäller. Under besöken genomförs observationer av studentens arbete samt trepartssamtal där student, handledare och besökande lärare deltar. För att VFU:n ska fungera på ett bra sätt krävs en utvecklad samverkan mellan lärosätet och skolorna samt mellan VFU-kursansvariga lärare på Lnu och VFU-handledare på fältet. Programrådet har under flera år arbetat med att utveckla kommunikationen mellan universitetet och fältet i frågor som rör VFU. Varje år har verksamma VFU-handledare bjudits in till VFU-träffar vid Lnu, där det har getts information om aktuella utvecklingsprojekt i lärarutbildningen, någon föreläsning på ett aktuellt tema (bedömning av VFU, underkännande av VFU) och gruppvisa diskussioner om fortbildningsbehov och kommunikation. Vid dessa tillfällen har programrådet förankrat det stödmaterial för planering, genomförande och bedömning av VFU som sedermera har tagit form i en sammanhållen VFU-guide för ämneslärarprogrammet. Träffarna har varit välbesökta och uppskattade. Som en konsekvens av dessa träffar och den information om kompetensutvecklingsbehov som har samlats in, har det utarbetats en ny VFU-handledarutbildning för ämneslärare.

Ett projekt med verksamhetsintegrering, som ska ge studenterna möjligheter att kontinuerligt förankra sin professionsutveckling på skolor i regionen pågår på försök vid campus Kalmar. Erfarenheterna hittills är mycket goda. Vid programstarten i Kalmar hösten 2018 deltog rektorer och lärare från medverkande skolor och informerade de nyblivna lärarstudenterna om projektet och vilka möjligheter verksamhetsintegreringen innebär för studenternas professionsutveckling och, inte minst, för skolhuvudmännens rekrytering. Vid programstarten i Växjö medverkade en alumner som beskrev sina två första år i läraryrket efter att tagit sin

ämneslärarexamen vid Lnu. Detta var uppskattat och angeläget, vilket bland annat märktes på de många frågor som ställdes av nybörjarstudenterna.

Även i kurserna finns flera exempel på medverkan av externa aktörer som bidrar till att ge utbildningen ett arbetslivsanknutet innehåll. UVK-kursen Skolväsendets historia, värdegrund och samhällsliga villkor har i samband med undervisning om skolans styrning gästats av en kommunal förvaltningschef med ansvar för skolorganisationen. I UVK-kursen Didaktik och läroplansteori har gästlärare från gymnasieskolan medverkat och undervisat om lektionsplanering. Rektorer har bjudits in för att berätta om skolors kvalitetsarbete och skolinspektionens granskningar inom ramen för UVK-kursen Utvärdering och utvecklingsarbete.

En förändring som påverkar arbetslivet är globaliseringen och dess konsekvenser. Utvecklingen i världen blir alltmera påtaglig i skola och samhälle oavsett om det gäller handel, resor och migration eller ökade möjligheter till kommunikation i en vidare mening. På Linnéuniversitetet finns sedan länge en internationaliseringsprofil med en tydlig ambition att öka utbytet med andra länder, både lärarmobilitet och såväl inresande som utresande studenter. I målet om globala värden ingår att vidga förståelsen för omvärlden och lärarutbildningen är en del av denna strävan. Sedan flera år har satsningar gjorts på att kvalitetssäkra utlands-VFU för studenterna och ett särskilt stödmaterial för detta har tagits fram. Dessutom uppmuntras studenterna att resa ut, vilket har lett till ett ökat intresse för detta under senare år.

En annan aspekt av internationalisering är det mångkulturella klassrummet. För att ge studenterna en god beredskap att handskas med mångkultur och flerspråkighet i skolan har det gjorts en programövergripande satsning på att stärka interkulturella aspekter av utbildningen. Ett stödmaterial med inspelade föreläsningar tas fram och ämnena får råd i hur mångkultur kan kopplas till ämnesdidaktiken.

Ytterligare en förändring som starkt påverkar verksamheten i skolan är digitaliseringen av samhället. Utbildningen förbereder studenterna genom att dels använda digitala verktyg i utbildningen, dels undervisa om digitala verktyg och olika mediers roll för den pedagogiska verksamheten. Under VFU-perioderna ges studenterna möjlighet att ta del av de digitala redskap som används i skolans undervisning.

Det finns en beredskap för att möta samtida förändringar, men det krävs också extra resurser för att utveckla vissa områden. Tre av de pågående utvecklingsarbeten som finansieras av NLU är exempel på detta. Det första fokuserar utveckling av studenters digitala kompetens i yrkesutövningen och omfattar tolkning av vad de nya formuleringarna i skolans läro- och kursplaner betyder i praktiken, vilka krav de ställer på lärare samt förslag på insatser som behövs inom utbildningen. Det andra pågående utvecklingsarbetet handlar om utveckling av interkulturell kompetens och om skolan i det mångkulturella samhället. Utifrån resultaten från en genomförd utredning om vilken interkulturell kompetens blivande lärare behöver, kommer det fortsatta arbetet att fokusera på implementering av lärandemål, examinationer samt progressionslinjer. För det tredje vidareutvecklas erfarenheterna från VI-projektet i syfte att stärka professionsanknytningen för samtliga ämneslärarstudenter på sikt.